

CHYEJU HTANG CHYE AI U HKA

Written by Kachin Orature Project

Illustrations by Naw Ra

Supervised by Keita Kurabe

Kachin Folktale 125

CHYEJU HTANG CHYE AI U HKA

Text © Kachin Orature Project 2024.

Illustrations © Naw Ra 2024.

Supervised by Keita Kurabe

Layout by Sa Rit

Based on N. La Pa (speaker), Keita Kurabe (depositor), 2017. Chyeju Htang Chye Ai U Hka (The grateful crow). X-WAV/MPEG/XML. KK1-0355 at catalog.paradisec.org.au. <https://dx.doi.org/10.4225/72/59889435e516d>

First published 2024

Published by

Research Institute for Languages and Cultures of Asia and Africa (ILCAA)

Tokyo University of Foreign Studies

3-11-1, Asahi-cho, Fuchu-shi, 183-8534, Tokyo, JAPAN

ISBN 978-4-86337-559-8

This work was supported by

- TUFs Field Science Commons

- JSPS KAKENHI Grant Number JP24K03887

- Description and Documentation of Language Dynamics in Asia and Africa (DDDLing), Research Institute for Languages and Cultures of Asia and Africa (ILCAA), Tokyo University of Foreign Studies

This work is licensed under a Creative Commons Attribution 4.0 International License.

<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>

CHYEJU HTANG CHYE AI U HKA

Written by Kachin Orature Project

Illustrations by Naw Ra

Supervised by Keita Kurabe

Ga baw gaw “Chyeju Htang Chye Ai U Hka A Lam” re.

Moi shawng de num sha ma langai mi gaw mam lam na sin nga ai da. Kanu gaw num sha hpe htet ai da.

“Mam lam ai sin u. U Hka ni, u ni, hkum shayaw re lu. U shayaw yang nang hpe gayet na. Atsawm sha sin u! Na ai i? Dai na mam ndai hpe htu na shadu sha ra ai,” ngu htet da ai da.

Shing rai mam sin nga yang U Hka langai gaw dai num sha kaw sa wa nna mam sa hpyi sha ai da. “E, num sha e, ngai grai kan si ai majaw ngai hpe man kachyi mi jaw sha rit,” ngu hpyi ai da.

Dai shaloi num kasha wa gaw U Hka hpe tsun ai da. “Mam atsawm sha sin na matu nye nu ngai hpe htet da ai. Mam ndai dai na htu na shadu sha ra ai majaw n lu jaw sha ai. Nang hpe jaw sha yang nye nu ngai hpe gayet na ra ai,” ngu tsun ai da.

Rai ti mung U Hka gaw grai kan si ai majaw “E, chyeju hte ngai hpe jaw sha rit law. Grai law hkra n rai ra ai. Kachyi sha mi tim jaw sha rit. Ngai grai kan si ai majaw chyeju hte jaw sha rit,” ngu nna num sha hpe kalang bai hpyi sha ai da.

Dai hku hpyi rai jang gaw num sha wa gaw matsan dum ai da. Rai ti mung shi gaw “Nang kan si ai gaw kaja wa rai na re. Rai tim nye nu ngai hpe pawt da na ra ai. Ngai gayet katut na ra ai. Dai na shadu sha ra ai nga ai majaw nang hpe n lu jaw sha ai,” ngu kalang bai tsun ai da.

U Hka mung kalang mi bai hpyi sai da. “N re law. Kachyi mi sha law. Grai law hkra n sha ai law. Kachyi mi sha, kachyi mi sha jaw sha rit.”

Dai hku ngu na hpyi sha yang gaw num sha wa mung matsan dum nna U Hka hpe tsun ai da.

“Rai jang gaw wora hteng na kachyi sha sha u yaw. Grai law hkra hkum sha re lu. Nang grai law hkra sha kau yang wak wak rai yang nu ngai hpe gayet na ra ai,” ngu tsun ai da.

U Hka mung “Har, grai chyeju kaba sai. Na nu nang hpe n gayet na re. Lama na gayet yang mung nang hpe ngai chyeju bai htang na. Hto mare htumpa kaw magyeng hpun kaba langai tu ai chye ai n rai? Na nu gayet yang dai hpun pawt de sa wa rit,” ngu htet nna mam lam da ai kaw na man ni hpe sha ai da.

U Hka dai hku na hta sha rai yang num sha wa gaw yup pyaw mat ai da. Yup pyaw mat nna shi dum wa yu yang gaw U Hka gaw grai law hkra sha kau ya sai da.

U Hka grai law hkra sha kau ya ai majaw dai num sha wa gaw “Ga, U Hka ndai hpe ngai dai ram tsun da ai. Grai law hkra hkum sha yaw ngu, ya grai law hkra sha kau ya sai. Ya nu gayet sana,” ngu nna shi gaw grai tsang taw ai da.

Shana maga de kanu wa ai shaloi gaw mam lam da ai kaw na mam ni wak wak rai taw ai majaw kanu gaw num sha hpe tsun ai da.

“Nang hpe dai daram htet da ai. Mam atsawm sin u yaw, ngu. Nang mam n sin na ya nang u shayaw kau sai.”

Dai hku ngu nna duk ret nna gayet na maw ai shaloi num sha wa gaw tsun ai da.

“N re law, nu e, U Hka langai mi wa sa wa na grai kan si ai nga grai lang tsun ai majaw matsan dum na jaw sha kau ai le,” ngu tsun ai da.

Dai hku tsun ti mung kanu gaw mam atsawm n sin ai nga na gayet da ai da.

Gayet ai shaloi num sha dai wa gaw myi U Hka htet da ai hte maren, “Kanu gayet yang hto mare htumpa de na magyeng hpun kaba na hpun pawt de sa wa rit,” nga tsun ai majaw shi mung dai mare htumpa de sa mat sai da.

Sa mat rai nna dai magyeng hpun pawt kaw du rai yang kaja wa sha hpun hto ndung de U Hka tsip nga taw ai da.

Dai tsip kaw num sha gaw jahtau sai da. “E, U Hka e, nang mam sha kau ya ai majaw nye nu ngai hpe gayet da ai. Dai majaw ya nang kaw ngai sa wa sai. Nang ngai hpe chyeju htang ya na nga ai majaw ya ngai sa wa sai,” ngu nna num sha wa gaw dai U Hka tsip hpe yu nna marawn jahtau ai da.

Dai shaloi U Hka gaw tsip kaw na le wa nna “E, kaja wa ngai nang hpe chyeju htang na.”

“Ya ngai nang hpe lakang shayan dat ya na. Hpun lakang ra ai i? Ja lakang ra ai i?” ngu san ai da.

Dai hku san rai jang num sha wa gaw “E, ngai hte gaw ja lakang hte gaw n htuk ai. Hpun lakang hte she htuk ai,” ngu nna “Hpun lakang sha shayan dat ya u,” ngu tsun ai da.

Dai shaloi gaw U Hka wa mung kaja wa sha hpun lakang hpe jahkrat dat ya sai da. Jahkrat dat rai na she num sha wa mung dai hpun lakang hku lung rai na hto U Hka tsip de lung mat wa sai da.

U tsip kaw du ai shaloi U Hka gaw san ai da. “Gai, ya nang ndai sadek lahkawng kaw na gara sadek hpe la na?” ngu san ai da.

Sadek langai gaw kaba re nna sadek langai gaw kaji re yang num sha wa gaw “E, ngai gaw sadek kaba gaw hpai n jin gun n jin ai. Dai majaw sadek kaji sha la na,” ngu tsun ai da.

Dai shaloi U Hka wa mung “Um, rai sa. Sadek kaji la wa u,” ngu nna num sha hpe jaw dat ai da.

Num sha wa mung dai sadek kaji sha la nna myi sa wa ai lam hku na bai hpun lakang kaw na yu rai nna nta de wa ai da.

Nta kaw du ai shaloi dai sadek hpe hpaw yu dat yang gaw sadek kata kaw wa ja ni hkrai rai taw ai da. Ja ni hkrai rai rai nna shan nu gaw grai lauban mat ai da.

Dai hku lauban mat ai hpe htingbu yan nu wa mung bai na sai da. Na rai na she htingbu jan wa gaw shan nu kaw sa san ai da. "Ga, nan nu gaw kaning rai na ndai ram lauban mat a ta?"

Dai num sha na kanu mung "Shing rai shing rai nna mam lam rai nga yang she U Hka sa sha na U Hka bai chyeju htang ya ai majaw dai hku lu su mat ai re," ngu nna tsun dan ai da.

Dai hku tsun dan rai jang dai htingbu yan nu mung manawn rai nna myi hto num sha yan nu galaw ai zawn hkan galaw ai da.

Mam ni lam rai nna mam sin nga rai yang kaja wa sha U Hka mung “Kan si ai,” ngu nna bai sa hpyi sha ai da. Sa hpyi sha rai nna mam ni sha kau ya ai da. Sha kau rai yang shi gaw U Hka hpe tsun ai da.

“Nang ngai na mam ni sha kau ya sai. Dai majaw ya nye nu gayet sana. Ya nang ngai hpe hpa jaw na rai?” ngu san ai da.

Dai hku san yang gaw U Hka gaw “Hto mare htumpa de na magyeng hpun kaba de sa wa rit. Na nu gayet yang,” ngu tsun ai da. Kaja wa sha dai htingbu jan mung kasha wa hpe gayet dat sai da.

Kasha mung dai magyeng hpun pawt de sa rai nna she U Hka hpe tsun sai da. “E, nang mam sha kau ya ai majaw nye nu wa dai hku dai hku re ai law,” ngu nna dai htingbu num sha U Hka hpe tsun ai da.

Shaloi U Hka gaw dai htingbu num sha hpe san ai da. “Ya nang hpe ngai lakang shayan dat ya na. “Ja lakang hku lung wa na i? Hpun lakang hku lung wa na i?” ngu san ai da.

Dai hku san rai jang she dai htingbu num sha wa gaw “E, ngai gaw ja kalang hku she lung na,” ngu tsun ai da. Dai hku tsun nna ja lakang hku lung nna she hto hpun ndung na U Hka tsip kaw lung wa sai da.

U Hka tsip kaw du rai jang she U Hka gaw san ai da. “E, ndai sadek lah-kawng kaw na langai ya ngai nang hpe jaw na. Nang sadek kaba wa mahtang ra ai i? Kaji wa mahtang ra ai i?” ngu san ai da.

Shaloi dai htingbu num sha wa gaw “Ngai gaw sadek kaba wa she la na re,” ngu tsun nna sadek kaba hpe hpai nna nta de bai wa mat ai da.

Nta kaw du re shaloi she shan nu gaw grai kabu sai da. “Gai, an nu ya lauban sana re,” ngu grai kabu nna she sadek hpe hpaw dat yu ai da.

Hpaw dat yu yang lapu kaba law wa le wa nna shan nu hpe achye sat kau ai da.

Maumwi gaw dai kaw htum sai.

Tsun dan mayu ai gaw “Lawhpa myit n mai rawng ai. Masha ni chyeju htang ai rai ti mung lawhpa myit n mai rawng ai.”

“Myit ding hpring ra ai,” ngu ai lam hpe tsun dan mayu ai re.

WUNPAWNG MAUMWI MAUSA

Kachin Folktales

